

SECTION: SOCIAL COMMUNICATIONS.

SEKCJA: KOMUNIKACJA SPOŁECZNA.

How to cite: Podlevska, N., Hrama, I., & Khramtsova, Y. (2024). Intercultural communication: challenges and opportunities in a globalized world. *The Science of Tomorrow: Innovative Approaches and Forecasts*. (pp. 23-26). Futurity Research Publishing. <https://futurity-publishing.com/the-science-of-tomorrow-innovative-approaches-and-forecasts-archive/>

Intercultural communication: challenges and opportunities in a globalized world

Подлевська Неля Володимирівна¹, Грама Ірина Василівна², Храмцова Юлія Валеріївна³

¹ кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри слов'янської філології, гуманітарно-педагогічний факультет, Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна, podlevskaja@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-6210-265X>

² вчитель початкових класів Німшинської гімназії, Галицької міської ради, Івано-Франківської області, Україна, grammairen@ukr.net, <http://orcid.org/0009-0002-8870-4522>

³аспірант кафедри туризму, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця, Харків, Україна, hram16j@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-6038-3566>

Accepted: March 15, 2024 | **Published:** April 1, 2024 | **Language:** Ukrainian

Abstract: The purpose of the study was to analyze the peculiarities of intercultural communication in the modern globalized world, to identify the main challenges for this process and prospects. To achieve the goal, general scientific methods of research were used, namely the analysis of scientific works, synthesis, generalization. Problems in intercultural communication arise due to differences in values and beliefs, as well as due to the presence of stereotypes and prejudices that need to be worked out.

However, by recognizing and appreciating cultural diversity, people can develop intercultural competence, which will contribute to the formation of positive intercultural relations.

Keywords: intercultural communication, language competence, globalization processes, challenges and threats, prospects.

Вступ

Останніми роками роль інтеркультурної комунікації значно зросла у всіх сферах діяльності людини, що пов'язано з глобалізацією, інтеграцією економічних процесів та стрімким розвитком сфери інформаційно-комунікаційних технологій. Глобалізаційні процеси, що безпосередньо впливають на різні форми соціального й індивідуального життя сучасної людини, з одного боку, призводять до зміцнення міжкультурної взаємодії, а з іншого – викликають неоднозначний вплив на національну культуру та мистецтво. Нині відбувається активна інтеграція України до світового культурного простору, тому питання вивчення різних аспектів інтеркультурної комунікації є актуальним для подальшого розвитку і збереження національної культури.

Результати дослідження

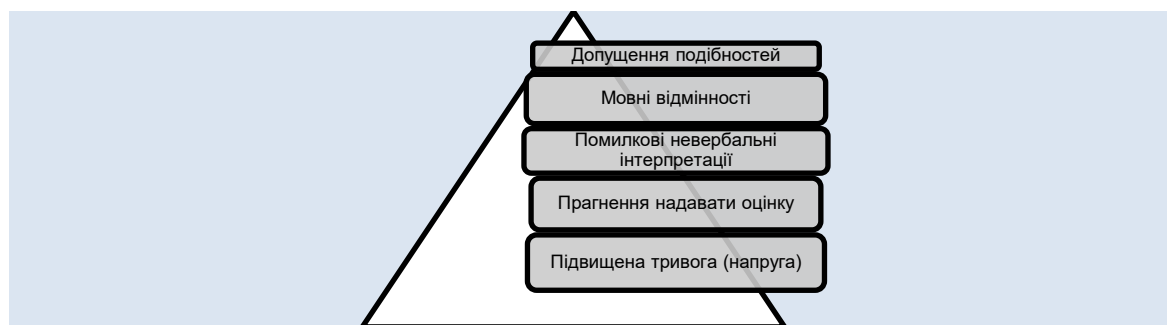
Інтеркультурна комунікація – це явище соціального характеру, яке включає в себе будь-яку форму взаємодії між представниками різних культур, зокрема національні та етнічні групи, а також субкультури, в певному просторово-часовому контексті. Основним складником інтеркультурної комунікації є мова, а запорукою успішної комунікації є володіння знаннями про історію різних народів та їхню культуру задля уникнення непорозумінь і конфліктів. Велике значення така комунікація має у сучасному освітньому процесі в цілому і в програмах мобільності зокрема (Havrilova, Beskorsa, Ishutina, Kapnina, & Topolnyk, 2021). Такі програми стають альтернативним способом для поглибленого занурення у мовне та культурне середовище іншої країни. Цей підхід надає можливість особистого спілкування і прямої взаємодії з місцевими жителями, що дозволяє здобувачам освіти реалізувати свій потенціал у нових умовах навчання. До того ж це дає їм змогу дослідити систему освіти і культурні особливості іншої країни, порівняти підходи до професійної підготовки фахівців. Особливо важливим є формування інтеркультурної компетентності у філологічних дисциплінах (пов'язаних із вивченням іноземних мов, літератур і культур різних народів та рідної мови, літератури, культури), мистецьких дисциплінах (наприклад, музика, спів, живопис).

Глобалізаційні тенденції поширюються нестримно, а це означає, що взаємодії між культурами в інформаційному просторі вже не можна уникнути. Процес взаємодії культур породжує низку викликів, таких як загроза втрати культурної ідентичності та процес уніфікації. Це викликає бажання у суспільства підтверджувати свою культурну ідентичність і захищати власні культурні цінності. Ефективна міжкультурна комунікація не виникає спонтанно – для її досягнення необхідно систематично та цілеспрямовано навчатися (Колінько, & Стрижак, 2021). Успішність комунікативного процесу залежить від взаєморозуміння між учасниками. На жаль, основною проблемою міжкультурної комунікації є наявність системи стереотипів. Вони впливають на формування категорій, що формують людський досвід і впливають на поведінку та сприйняття представників різних культур. Наприклад, коли німці, які відомі своєю стриманістю, спілкуються з італійцями, для яких характерна активна жестикуляція, у німців може виникнути стереотип про «нав'язливість» та «неорганізованість» італійців. Зі свого боку, в італійців може сформуватися стереотип про німців як про «холодних» і «стриманих» (Єфімова, Жицька, Химай, & Браєвська,

2021). Ця система стереотипів потребує аналізу й можливого перегляду. Під час прийняття стереотипів культури іншого народу виникає ситуація конфлікту культур, що є результатом розбіжностей у встановлених нормах і стандартах між власною та культурою іншого народу для отримувача інформації. Зіткнення стереотипів, які є характерними для різних культур, може призвести до ускладнень у процесі спілкування. Це може відзначатися труднощами у розумінні культури іншого народу. Щоб уникнути конфліктних ситуацій у процесі інтеркультурної комунікації і зробити її ефективною, варто уникати основних поширених перешкод (Рисунок 1).

Рисунок 1

Ключові перешкоди ефективної міжкультурної комунікації

Джерело: власна розробка авторів

Тільки шляхом прийняття принципу толерантності й активного збагачення власного культурного досвіду через критичне вивчення та усвідомлене запозичення найкращих культурних цінностей інших народів можливе досягнення культурно-цивілізаційної єдності у світовій спільноті. Важливу позитивну роль у цьому процесі мають відігравати засоби масової інформації (Дротянко, & Ягодзінський, 2020). Цифрові платформи й соціальні мережі перетворилися на корисні інструменти, що сприяють не лише комунікації між представниками різних культур, а й обміну досвідом та розвитку міжкультурного взаєморозуміння. Цифрова трансформація допомагає подолати просторові й часові обмеження, наприклад, за допомогою відеоконференцій та миттєвих повідомлень, які стали невід'ємним складником життя сучасної людини. Тому уряди країн, заклади освіти, інші організації, які активно впроваджують програми для використання цифрових технологій і підвищення міжкультурної компетентності, прискорюють прогрес у міжкультурній взаємодії без ознак шовінізму й інших форм пропагування переваг, що можуть виникати внаслідок обмеженої культурної освіченості.

Висновки

У глобалізованому світі інтеркультурна комунікація відіграє вирішальну роль у різних аспектах життя людини. Проблеми в міжкультурній комунікації виникають через відмінності у цінностях і переконаннях, а також через наявність стереотипів та упереджень, які потребують опрацювання. Проте, визнаючи і цінуючи культурне розмаїття, люди можуть розвинути міжкультурну компетентність, що сприятиме формуванню позитивних міжкультурних відносин.

Література

Дротянко, Л. Г., & Ягодзінський, С. М. (2020). Міжкультурна комунікація і толерантність перед лицем глобальних загроз. *Вісник НАУ*, 1(31), 15-21. <https://doi.org/10.18372/2412-2157.31.14819>

Єфімова, О. М., Жицька, С. А., Химай, Н. І., & Браєвська, А. І. (2021). Міжкультурна комунікація в умовах глобалізаційних процесів у розвитку сучасного світу. *Scientific collection "Interconf"*, 42, 343–348. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.02.2021.031>

Колінько, М., & Стрижак, І. (2021). Перспективи розвитку міжкультурного діалогу в умовах глобалізації. *Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства* (с. 215–219). Суми : Сумський державний університет. https://ifsk.sumdu.edu.ua/images/doc/konf_IFSK_2021.pdf#page=216

Havrilova, L., Beskorsa, O., Ishutina, O., Kapnina, H., & Topolnyk, Y. (2021). Introduction of Intercultural Communication Studies into the Curriculum of Pedagogical University. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 13(3), 448–467. <https://doi.org/10.18662/rrem/13.3/461>